SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI No. 181. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 23, 1994. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 23-го ВЕРЕСНЯ 1994. Ч. 181. РІК CI

ДЕПУТАТИ СКРИТИКУВАЛИ ПРОЄКТ О. МОРОЗА

Київ (Р. Р.). — Тут у вівторок, 20-го вересня, на сесії Верховної Ради її голова Олександер Мороз запропонував до розгляду проєкт про організацію конституційного процесу та завершення праці над конституцією України. У проєкті визначальним принципом організації конституційного процесу названо законність та необхідність досягнення компромісу між усіма суб'єктами законодавчої ініціятиви. Представництво суб'єктів права законодавчої ініціятиви О. Мороз пропонує створити з чотирьох груп: законодавчої, виконавчої, судової влад і науки.

Народні депутати піддали критиці запропонований О. Морозом проєкт, посилаючись на те, що в проєкті передбачено нерівне число представників законодавчої і виконавчої влад. Після кількох телефонічних консультацій О. Мороза з Президентом України Леонідом Кучмою парлямент ухвалив такий порядок формування Конституційної комісії: до комісії має увійти 40 осіб, співголовами її є голова Верховної Ради О. Мороз і Президент Л. Кучма. Від парляменту і від Президента по 15 представиків, від судової влади — 7, від парляменту Криму — 1 представник. Законодавча і виконавчі влади мають зформувати свої групи так, щоб до них входило не менше, ніж по два фахівці судової влади, по три представники від науки і по три — з реґіонів.

Президент Л. Кучма пропонував до складу 39 осіб, де було б по дев'ять представників від законодавчої, виконавчої і судової влад та вісім представників від реґіонів.

35-ЛІТТЯ ОКРУГИ СУА

Бриджвотер, Н. Дж. — Окружна Управа СУА Ню Джерзі влашовує полуденок з нагоди 35-ліття округи. Полуденок відбудеться у неділю, 2-го жовтня, в Голідей Інн., US 22 East, Бриджвотер, Н. Дж. Початок о год. 1-ій по полудні. Вступ — 30 дол. Зголошуватися слід до Lida Kramarchuk, 66 Charles St., Clifton, N. J. 07011, тел. (201) 772-4548. Чеки слід виписувати на UNWLA-N. J. Regional Council.

ОБІД-ЗУСТРІЧ З Г. УДОВЕНКОМ

Ню Йорк. — Український Конґресовий Комітет Америки та Українська Американська Координаційна Рада влаштовують обід-зустріч з міністром закордонних справ України Геннадієм Удовенком та членами делеґації України на 49-ту сесію ООН. Обід-зустріч відбудеться у неділю, 25-го вересня, в Українському Народному Домі, початок о год. 2:30 по полудні. Вступ — 25 дол. Квитки слід замовляти заздалегідь в канцелярії УККА, 203 Друга аве. в Ню Йорку, тел. (212) 228-6840, або в канцелярії УАКРади, 142 Друга аве., тел. (212) 505-1765.

У В. Шмарова мало шансів на затвердження міністром

Київ. (Р. Р.) — Тут 16-го і 19-го вересня у комісіях Верховної Ради України розглянуто кандидатуру віцепрем'єра-міністра Валерія Шмарова на становище міністра оборони.

Члени Комісії боротьби з корупцію та організованою злочинністю, а також члени Комісії з питань оборони і державної безпеки України поставили В. Шмарову низку запитань. В. Шмаров сказав, що суміщення ним двох постів — віцепрем'єра і міністра оборони — є доцільним і що він погодився на посаду міністра оборони тільки під умовою, що він залишиться віцепрем'єр-міністром.

Представники Комісії з питань оборони і безпеки Володимир Мулява та Степан Хмара розповіли журналістам, що кандидат на міністра оборони не міг відповісти чітко на цілу низку питань. Наприклад, про підписаний В. Шмаровим контракт на доставу азербайджанської армії двох літаків типу МІГ-25 РБ за автомобілі „Жигулі", нібито відправлені з Баку в Україну. Твердження Шмарова, що літаки відправлено до Азербайджану, як заплату за паливо на думку С. Хмари, теж не знайшло підтвердження. С. Хмара звинуватив В. Шмарова у „розвалі українського військово-промислового комплексу, в зумисному розброєнні України, некомпетентності і непорядності".

Голова Комісії з питань боротьби з організованою злочинністю Григорій Омельченко сказав, що „афера з літаками — це не єдиний промах Шмарова". Його відповіді на запитання про проблеми ядерного розброєння України, Чорноморську фльоту, ситуацію у військово-промисловому комплексі також не задовольнили депутатів. В. Мулява вважає, що українське військо ще не готове до цивільного міністра оборони. „Нехобхідно спочатку виробити концепцію щодо функцій такого міністра і провести її експертизу", — сказав В. Мулява.

Депутат Микола Поровський висловив думку, що Президент України Леонід Кучма, призначивши цивільну людину на мінстра оборони, задумав „черговий експеримент над армією, який вона просто не витримає". М. Поровський також вважає, що парлямент обов'язково повинен ознайомитися зі звітом Віталія Радецького, оскільки ніхто не знає, чому і за що його звільнили зі становища міністра оборони України. Передбачається, що кандидатуру В. Шмарова на міністра оборони Верховна Рада проголосує на сесії 23-го вересня.

Депутати 20-го вересня розглянули кандидатуру на голову Фонду Державного Майна Юрія Єханурова й затвердили 263 голосами.

Тим часом Л. Кучма підписав указ про призначення Анатолія Щербатюка на пост заступника міністра зовнішніх економічних зв'язків України.

Відновлюються переговори між ЗСА і Північною Кореєю

Женева, Швайцарія. — Тут у п'ятницю, 23-го вересня, відновлюються переговори між делеґаціями ЗСА і Північної Кореї щодо ядерної безпеки інормалізації двосторонніх стосунків.

Американську делеґацію, як і під час попередньої тури, очолить дорадник державного секретаря Роберт Ґалуччі, а корейську — перший заступник міністра закордонних справ Кан Сек Чу.

Перша зустріч відбудеться в будинку північнокорейської місії. Очікується, що сторони продовжать діялог на основі домовлень, досягнутих у Женеві на початку серпня. У прийнятій після першої тури заяві мова йшла про готовість Північної Кореї замінити свої газографітові реактори, які продукують плютоній, на більш безпечні, і про згоду Вашінґтону посприяти в цьому. В документі минулої тури підкреслювалося бажання обох країн обмінятися дипломатичними представництвами, а Північна Корея пообіцяла залишитися учасницею договору про нерозповсюдження ядерної зброї.

Наступні після Женеви тури відбудуться в Берліні і Пйонгянгу.

Д-Р Н. ОЛЕСНИЦЬКИЙ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — Як уже інформовано, Окружний Комітет УНСоюзу Філядельфійської округи влаштовує ювілейний бенкет для відзначення 100-ліття Українського Народного Союзу. Бенкет відбудеться в Українському Освітньо-Культурному Центрі у суботу, 1-го жовтня, початок о год. 6-ій вечора. Головним промовцем буде заступник предсідника УНСоюзу д-р Нестор Олесницький.

Вшанують Дж. Сороса

Ню Йорк. — Український Інститут Америки запрошує своїх членів та українське громадянство на обід-бенкет з нагоди вручення грамоти признання відомому філантропові та фінансистові Джорджеві Соросові за його визначний вклад у формування нового духового клімату шляхом підтримки і розгортання наукових, освітніх, культурних і благодійних програм та установ в ім'я прискорення демократичних процесів у незалежній Україні.

Бенкет відбудеться у неділю, 6-го листопада, у Пляза Готелі, П'ята аве. і 59-та вул. в Ню Йорку. Початок о год. 12:30 по полудні.

ЗУСТРІЧ З Б. ОЛІЙНИКОМ

Ню Йорк. — Місцевий Український Народний Дім влаштовує у власному приміщенні, 140 Друга аве., зустріч з головою Комісії Верховної Ради України у Закордонних Справах і зв'язках із СНД Борисом Олійником. Зустріч відбудеться у вівторок, 27-го вересня, початок о год. 6:30 вечора.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКОВИКИ МАЛИ ЗУСТРІЧ З Р. СЕДРАСОМ

Порт-о-Пренс, Гаїті. — В середу, 21-го вересня, командуючий американськими військами в Гаїті генерал-лейтенант Генрі Шелтон та інші вищі старшини його штабу зустрілися з провідником гаїтянського військового режиму генералом Раулем Седрасом.

Після зустрічі генерал Г. Шелтон сказав на пресовій конференції, що він закликав Р. Седраса припинити поліційне насильство над мирним населенням, не придушувати демонстрацій прихильників президента Арістіда. Г. Шелтон підкреслив, що американські вояки надають можливість гаїтянській владі підтримувати порядок, однак залишають за собою право втрутитися, якщо становище буде ускладнюватися. Разом з тим генерал Шелтон визнав, що не варто у всьому звинувачувати Р. Седраса, хоч би тому, що той не має контролі над поліцією. Вона безпосередньо підкоряється підполковникові Мішелеві Франсуа, який не прийняв умов мирної угоди і тепер не має наміру тих умов виконувати.

Амбасадор ЗСА в ООН Меделін Олбрайт висловилася в тому сенсі, що коли провідники гаїтянської військової хунти почнуть співпрацювати з міжнародною коаліцією, то торговельне ембарґо та інші економічні санкції щодо Гаїті відразу можуть бути скасовані. Однак дещо пізніше, після зустрічі американських представників з президентом Арістідом, М. Олбрайт змінила свою думку. „Покищо ми вирішили не наполягати на скасуванні санкцій",— сказала вона.

СТВОРЕНО НОВУ ВАЛЮТНО-КРЕДИТОВУ РАДУ

Київ (Р. Р.). — У понеділок, 19-го вересня, Кабінет Міністрів України постановою ч. 646 затвердив склад нової Валютно-Кредитової Ради. Згідно з постановою, її очолив віцепрем'єр-міністер України Ігор Мітюков. Його асистентом призначено першого заступника голови Національного Банку України Олександра Веселовського.

До Валютно-Кредитової Ради увійшли: міністер фінансів Петро Германчук, міністер закордонних справ Геннадій Удовенко., міністер економіки Роман Шпек (повідомлення про його звільнення було помилковим), міністер зовнішніх економічних зв'язків Сергій Осика, новопризначений голова Фонду Державного Майна Юрій Єхануров та інші. Відповідальним секретарем призначено Миколу Медолиза.

Новопризначений голова Фонду Державного Майна Юрій Єхануров рішення парляменту про зупинення приватизації назвав логічним, На його думку „вже пройдений етап кількісної приватизації і треба було зупинитися, щоб перейти до якісної", оскільки громадяни України позбавлені змоги взяти участь у процесі приватизації. Єхануров вважає, що треба обов'язково створити єдиний орган, який регулюватиме і контролюватиме участь чужинців у приватизації та інвестуванні.

Заступник голови Фонду Державного Майна Олександер Бондар повідомив, що раніше вартість приватизованого майна була стандартною для всіх об'єктів, але тепер вона не буде однаковою для всіх способів приватизації: частина майна може приватизуватися через сертифікати на ліцитаціях та через відкриті акціонерні організації. Другий варіянт оцінки майна враховуватиме потенційну прибутковість об'єктів. Особливо це стосується об'єктів малої приватизації, ціни на які підійдуть до рівня ринкових. Окрема експертна оцінка буде в разі участи чужоземного інвестора, де пакет акцій продаватиметься під прямий викуп й існуватиме визначена початкова ціна. Однак ці правила ще має затвердити Кабінет Міністрів.

У СВІТІ

РАДІО „ЧЕРВОНИХ ХМЕРІВ" виступило з погрозами на адресу Австралії, Франції і ЗСА, що коли ці країни пішлють свої війська в Камбоджу на допомогу пномпенському урядові, то „червоні кхмери" або вбиватимуть чужинецьких вояків, або братимуть їх як закладників. Три названі країни вже тепер надають Камбоджі обмежену військову допомогу. Французькі спеціялісти беруть участь у підготові стрілецьких формацій королівських збройних сил, австралійці вишколюють камбоджійців у ділянці радіозв'язку, американці передають свій досвід у будівництві доріг і розмінуванні території. На думку американських експертів, Камбоджа повинна невідкладно здійснити реформу у своїх збройних силах, інакше „червоні хмери" й надалі залишаться загрозою для миру в цій країні.

НА СЕСІЇ МІЖНАРОДНОЇ АҐЕНЦІЇ в питаннях атомової енергії у Відні обговорювалися факти викрадень радіоактивних матеріялів з Росії. Генеральний директор МАҐАТЕ Ґанс Блікс у своєму виступі назвав незаконну торгівлю ядерними матеріялами „надзвичайно серйозною проблемою". Російському міністрові атомової енерґетики Вікторові Міхайлову не вдалося відкинути звинувачення на адресу Росії, оскільки факти крадіжок урану та плютонію з російських підприємств засвідчені міжнародними експертами. В. Міхайлов висловився в тому сенсі, що карати треба не тільки продавців, але й покупців російського урану і плютонію.

СВІТОВИЙ БАНК ПРИЙНЯВ рішення виділити Туркменістанові 25 міл. дол. на „випрацювання програми реформ і зміцнення державних установ, які відповідають за здійснення цих реформ". Проєкт передбачає сприяння у приватизації, оновленні системи оподаткування, технічну допомогу в підготові законів про приватну власність і про банкрутство. Кредит надається на 20 років зі звільненням від сплати в перші п'ять з них.В офіційному повідомленні Світового банку з цього приводу говориться, що хоч Туркменістан займає четверте місце в світі у видобутку природного газу і має великі поклади нафти та інших корисних копалин, „він є однією з найменш розвинутих колишніх совєтських республік".

В КИРГИЗЬКОМУ МІСТІ Чолпон-Ата, на узбережжі озера Іссик-Куль ,відкрилася міжнародна конференція педіятрів. В ній беруть участь спеціялісти зі ЗСА, Туреччини, Греції, Єгипту, а також з багатьох держав, що колись входили до складу СССР, в тому числі з України. Головною темою обговорення є соціяльно-економічні проблеми охорони здоров'я матерів і дітей. В Киргизії, наприклад, колишня совєтська система спричинила такі неґативні екологічні зміни, що там не лише значно зменшилася народжуваність, але й збільшилася дитяча смертність: в минулому році з кожної тисячі новонароджених 31 померло, не проживши й року.

КОЛИШНІЙ СОВЄТСЬКИЙ ШПИГУН Маркус Клінберґ, який від 1983 року сидить в ізраїльській тюрмі, звернувся до уряду країни з проханням про помилування у зв'язку з кепським здоров'ям. Діставши завдання від КҐБ,М. Клінберґ ще в 1948 році еміґрував до Ізраїля і згодом став одним з керівників наукового інституту, спеціялісти якого займалися таємними біологічними дослідами на замовлення ізраїльського генералітету.

Господь одне забирає, але друге дає...

Віка Івченко з матірю Галиною

Ярослав Кльоц з матірю Таїсою.

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович), — Про цю справедливість Божу, яка забираючи одне, дає на те місце друге, довелося думати двічі в короткому часі, як я мала справжнє щастя зустріти двоє неймовірно талановитих дітей з України, що були гостями в нашій редакції.

Про обох писав наш щоденник вже не один раз з того приводу, але нагода безпосередньо з ними говорити була таки вперше.

Вони майже однолітки — Віці минуло 13 років, а Ярослав має 12, однак їхній інтелектуальний розвиток такий, що можна говорити з ними немов з дорослими, а в часі розмов я ніяк не мала почуття, що це розмова бабуні з внуками.

На цю "дорослість" вказує також їхня творчість, така вже багата та цікава.

Розуміється, про молоду поетесу Віку Івченко знаємо тут в ЗСА більше, як про музику, поета та журналіста Ярослава Кльоца. А він у розмові в нашій редакції звернувся з проханням: „Чи можете дати мені поезії Віки? Я хочу з ними познайомитися".

Віка перебуває в ЗСА вже довший час разом з мамою. Приїхала вона на лікування тому, що в неї нарушена імунна система у наслідок катастрофи у Чорнобилі і це лікування не кінчається. У неї часті хвороби, простуди, постійна втома і постійні перебування у лікарні. Але вміжчасі вона ходить в Мінеаполісі до американської школи, до дев'ятої кляси, і приносить всі найкращі вислідки з науки, пише поезії, любить музику, якою уміє передати усі телефонічні числа, захоплюється природою, шукає товаришок і...їздить із гостинними виступами серед нашої громади по цілій Америці. Вона виступала з авторськими вечорами у Чикаґо, Дітройті, Лос Анжелесі, Філядельфії, Трентоні, а тепер буде гостем Союзу Українок в Ню Джерзі. У розмові в редакції „Свободи" Віка розповідає щиро, але з повагою, про початок своєї недуги, про перші вірші, що їх почала писати маючи три і пів року і про свої вже чотири збірочки, які вийшли друком, а між ними друга в Москві російською мовою. Ми дістаємо від неї в подарунку збірку віршів „По чужині" і повість "Бабуся Марія" ще й з присвятою. На запитання, який вірш найкраще вона любить, без надуми каже, що „Вирок", але вірш „Еміґрації" видається її найкраще написаним. Виступи на сцені для Віки нічого нового, вона ж мала лише сім з половиною років, як виступала в Будинку Вчених, а тепер вона вже зовсім свобідно себе почуває на сцені, розповідає про своє життя і читає вірші.

— „Знаєте, багато людей не поступає по-людському, підозріваючи, що це не я пишу ці вірші, а моя мама. А вона тільки справляє їх граматично. Я пишу для себе, як хтось не хоче вірити — це його справа!

— „Твоя недуга відобрала тобі дитинство, чи не жалієш того?" — питала я.

— „Ніяк не жалію — на це місце я маю свої вірші, музику, хочу чим скоріше закінчити школу, журналістичні студії і писати про Україну. Знаєте , я так тужу за Україною, за бабусею Марією, для якої написала останню книжечку". Відкриваю подаровану мені книжечку і читаю зі зворушенням глибину почувань цієї дорослої дитини:

„Книжки мої... Без радости і болю
гортаю відболілі сторінки.
Слова, що так просилися на волю
і так слухняно уляглись в рядки.
Я сто разів клялася не писати,
не згадувати горя врешті решт:

(Закінчення на стор. 5)

В АМЕРИЦІ

НАЙНОВІШИЙ УРЯДОВИЙ звіт з 20-го вересня стверджує, що у липні гостро збільшився американський торговельний дефіцит з країнами світу, зокрема з Японією. Ця вістка була настільки тривожною, що викликала нові побоювання щодо інфляції, занепокоїла фінансовий ринок і пригнітила до деякоїсь міри вартість цінних паперів, бондів і самого доляра. Цей непередбачений зріст торговельного дефіциту є наслідком нової політики японської автомобільної індустрії, яка попередила Уряд президента Билла Клінтона, що коли вони накладуть на Японію будь-які торговельні санкції, то вона мусітиме зліквідувати свою співпрацю з американською автомобільною індустрією, а спеціяльно коли йдеться про закуп автових частин.

СПРАВА ЗАГАЛЬНОГО медичного забезпечення, яка через гаїтський конфлікт відійшла на другий плян, знову набирає вагомости та привертає до себе увагу. Цим разом у намаганнях двох республіканців і одного демократа переконати президента Билла Клінтона не виносити знову цього питання в цьому році. Провідник сенатської меншости Баб Дол, республіканець з Кензас, конгресмен Нют Ґінґріч, республіканець з Джорджії, та конгресмен-демократ з Іллиной Джан Дінґелл, попередили Президента, що він рискує іншими справами, які мали б вирішуватися цього року, зокрема справу нового міжнародного торговльного договору. Не зважаючи на все, сенатор-демократ з Мейну Джордж Мічелл дальше зустрічається з групою конгресменів обидвох партій, щоб узгіднити новий проєкт медичного забезпечення, який забезпечив би половину тих, які не мають жодного лікарського забезпечення.

У НЮ ЙОРКУ в лікарні Мавнт Сайнай помер відомий бродвейський композитор і піснеписець 88-річний Жул Стайн, який тому шість тижнів перебув важку операцію серця котре таки не витримало всіх заходів. Для американської громадськости він знаний, як композитор таких бродвейських „мюзікалс" як: „Джипісі" (Циганка), „Джентелмен пріфер блондс" (Джентильменам до вподоби бльондинки), і „Фанні герл" (Дівчина сміхунка) і багато популярних пісень. У 1987 році Дж. Стайн твердив, що написав 2,000 пісень, з чого опублікував 1,500, а з них понад 200 мали надзвичайний успіх.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00.
Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Нова сесія Верховної Ради України

У минулому тижні розпочалася друга з черги сесія Верховної Ради України, дарма що все ще нема комплекту 450 депутатів — карикатура виборчої системи, яка протягає вибори на довгі місяці, що відстрашує громадян від голосування. Схвалено чергу нарад, при чому голова Верховної Ради Олександер Мороз заявив, що він „координуватиме" працю всіх комісій. Найважливішою, мабуть, справою тієї нової сесії було уневажнення постанови Симферополя про його російський статус. Крім того, валкується справа Криму. Крим, як відомо, користується автономією в державних межах України. Крим — це хронічна болячка, яка проте непотрібно хвилює земляків в Україні і діяспорі: „незалежна держава Крим" — це така сама нісенітниця, як приналежність Криму до Росії, бо Крим залежний на 100 відсотків від води і харчів з України, а вся проблема Криму другорядна на тлі усіх внутрішніх неполадок України.

Цікаво, що заповіджено розгляд постійної вимоги ЗСА щодо підписання Україною міжнародного договору про непоширення ядерної зброї. Заповіджено наради над створенням конституційного суду. Нам це незрозуміло: як можна творити конституційний суд, коли ще нема конституції? Це подобає дещо на запрягання коня позаду воза, але таких загадок в Україні більше. Ось плянується покращати працю і співпрацю різних щаблів адміністрації. Адміністраційний устрій в Україні все ще визнає систему рад: сільські, міські, обласні аж до Верховної Ради, що є парляментом сучасної української держави. Зберігання адміністраційної системи рад — це такий самий анахронізм із зайвим продовжуванням псевдодержавної системи „Радянської України", та анахронізм із зберіганням колгоспної системи в українському сільському господарстві.

Нова сесія Верховної Ради затвердила дотеперішнього амбасадора у Варшаві Геннадія Удовенка на становищі нового міністра закордонних справ. Чуємо, що міністер закордонних справ за президентури Леоніда Кравчука Анатолій Зленко перебуває тепер на відпустці, після якої має стати амбасадором або у Вашінгтоні, або у Мадриді, — він плавко володіє англійською і еспанською мовами.

До нас доходять добрі вістки про прикорочування в Україні масового розбишацтва і, автоматично, зросту безпеки у містах. Нема ще позитивної заяви однаково Леоніда Кучми, як і Олександра Мороза про боротьбу проти „мафіозів", чи пак високих урядовців, які отримують дозвіл на експорт продуктів чималого промислу України із депонуванням прибутків за кордоном, на приватних контах різних банків. Ми чули про сповільнення хронічної інфляції, яка звела до нуля вартість „карбованця" — паперового купона.

Раз-у-раз треба повторяти, що атрибутами держави є на найперших місцях демократична конституція і визнана Міжнародним валютним фондом валюта. Хвалитися, що українська держава є демократична і зберігати систему рад, це пригадує твердження комуністичних диктаторів, що ленінська конституція — „найдемократичніша у світі". Це добре і гарно, що українські комуністи є українськими державниками і не хочуть верховодства Москви. Але зберігання рад і конституції УССР мусить довести до міжнародної ізоляції, яка згори виключає будь-яку допомогу від Заходу. Кажуть, що Леонід Кучма розуміє це, але як воно проявиться у ділах? Може роз'яснить це нам недалекий приїзд до Вашінгтону і Ню Йорку Геннадія Удовенка та самого Леоніда Кучми.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

А. Камінський

„КУЧМІВСЬКИЙ" ОБРАЗ УКРАЇНИ

I

Склалося так, що теперішнє керівництво України з приходом Леоніда Кучми на пост президента і нинішнім укладом у Верховній Раді ідентифікується щораз більше з образом такої України, яка замість стати суверенним фактором миру і стабілізації у цій частині світу, скочується на слизький шлях потенційного російського сателіта. Тобто на шлях, який виразно веде до нового Переяслава, наслідки якого, у світлі нашого досвіду з росіянами, не важко передбачити. Не треба доводити, що цей образ має не тільки відповідне символічне самовираження, а й практичні, дуже небезпечні силові імплікації. Він послаблює становище України на міжнародній арені, а в першу чергу в її відносинах з тією ж Росією, про зближення з якою при кожній нагоді наголошують офіційні керівні особи. Адже ж інакше переговорюються і домовляються з партнером, а інакше з потенційним сателітом... Ясно теж, що такий образ неспівмірний і розходиться з самим геополітичним становищем України та автоматично впливає на послаблення українського силового потенціялу в очах і розрахунках не тільки наших найближчих сусідів на Заході, Півдні і Сході, а й несусідів, дальших, більших чи менших держав, ставлення яких до нас не може бути нам байдужим. Нічого дивного, що, наприклад, цей образ викликає навіть занепокоєння, а щонайменше здивування в різних колах Польщі та цілого Вишеградського бльоку, як і в інших сусідів. Це саме помічається в певних колах ЗСА, західньоевропейських потуг, Китаю і Японії. Притому цей арґумент, що Захід і зокрема ЗСА причинилися у великій мірі до такого стану, ставлячи ще донедавна тільки на Росію, аж ніяк не полегшує нашої ситуації, ані не виправдує теперішнього курсу Києва. Зокрема після того, коли в світовій і передовсім західній політиці наступили певні зміни в користь України, включно з визначенням „великою сімкою" в Неаполі допомоги Україні у сумі 4 більйонів долярів.

Одне слово, останні дії офіційного Києва в роді перенаголошення „евразійського курсу" теперішньої України, визнання російської мови офіційною, а головно окремі точки нового договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Росією, що його мали б підписати Єльцин і Кучма наприкінці вересня ц. р. в Києві — оправдано викликають серйозні насторожения і побоювання. Чого чого, а партнерства в цьому договорі (якщо б він таким мав залишитися) таки не видно, а натомість аж до прикрості тут слідне прикрите високопарними фразами капітулянство. При тому витворюється враження, що з нашої сторони тут мається до діла не стільки з примусовою, неодмінною ситуацією, що на неї так часто дехто любить покликатися, як радше з певним психологічно-політичним комплексом, який випливає з браку власнопідметности, довіри у власні сили, з провінційности і давнього „молодшебратського" атавізму чи й навіть браку витримки професійности.

Від кількох років, а точніше від 1992 року, коли в Москві створили „Інститут переговорного процесу з Україною", що його очолив відомий дипломатичний професіонал Юрій Дубінін, цей „переговорний процес" виражається по суті у великомаштабній політичній, економічній і всякій іншій диверсії чи просто у холодній війні проти України. При тому ця війна проходить в основному однобічно, в тому сенсі, що ініціятива і наступ залишаються весь час в руках Москви. І як це не дивно, але Україна обмежує себе до самого тільки оборонного реаґування і то, звичайно, при допомозі запевнень зі свого боку про її добру волю, бажання приязні і дружби, співробітництва і т. п., які не раз переходять ледь не в „благальний" тон. Самозрозуміло, що така настанова не дозволяє Києву використовувати власні силові атути і ставить його в залежність від Москви навіть у психологічному відношенні. Адже, наприклад, певні галузі російської промисловості теж залежні від української і без неї російській не обійтися; російський газ для Центральної і Західньої Европи проходить через Україну, і коли Єльцин ще за часів першого прем'єрства Леоніда Кучми погрожував „перекрити нафтовий краник" для України, то непогано було б йому бодай натякнути, що те саме можна зробити із „нафтовим краником" для Західньої Европи в Україні... Одне слово, навіть сам-на-сам з Росією Київ часто ставить себе у слабшу позицію, ніж та, в якій він насправді знаходиться і не завжди належно використовує власні силові фактори.

(Закінчення буде)

Д-р Володимир Соханівський

„Дванадцять львівських оповідань"

Відвідуючи родину в Рочестері, було саме собою радісним пережиттям. Одначе тут була ще одна приємна несподіванка для нас — саме нас чекала невеличка чепурна, середнього формату книжка Іларіона Чолгана з Ню Йорку п. з. „Дванадцять львівських оповідань". Обкладинка м'яка , естетично ілюстрована. Книжку легко взяти з собою у подорож чи на вакації. Вона видана Українською Всесвітною Координаційною Радою та Республіканською Асоціяцією Українознавців у Києві минулого року як додаток до журналу „Сучасність". Редактором та автором післямови є Микола Рябчук. Художнє оформлення виконав Анатолій Заєць, художньо-технічний редактор Олександер Чабаненко.

Джордж Сіменон сказав таке: „Розказати комусь оповідання, будь-яке оповідання. Якщо не прибереш його гарно — воно виглядатиме неймовірно, штучно. Прикрасиш його гарно, то воно виглядатиме більш реально, як життя". Так, власне, зробив Іларіон Чолган зі своїми новелями.

Книжка цікаво побудована і складається з прецікавого, неначе вступу, оповідання „Високий Замок" та трьох частин, які автор називає триптихами, і згаданої післямови М. Рябчука „Життя на тлі нежиття". Кожний триптих складається з трьох новель.

Треба сказати, що це надзвичайно приємна несподіванка, що автор після недавно залишеної у спочинку своєї високопрофесійної праці лікаря-спеціяліста виявив себе вже вдруге таким гарним літературним твором. Мені цілком не дивно, що автор почав свою книжку вступом п. з. „Високий Замок", бо, відвідуючи Львів кілька років тому, мої львівські друзі започаткували мої відвідини Високим Замком, бо звідтам так гарно все видно. Можливо, там немає щасливої пари, яка б не відвідала того замку. Твір Іларіона Чолгана з Ню Йорку (бо є ще і його син Іларіон Чолган в Рочестері) є подиву гідно цікавим, розумно продуманим, повним глибоких і щирих людських почувань і переживань. Твір відзначається погідністю, але й драматичністю, без зайвих перебільшувань чи скрайностей. В ньому відчувається спонтанність та близькість життєвої реальности. Мені особливо подобається лагідність, погідність, легкий сенс гумору, але й одночасно динамічність розповіді та описуваних подій. Можливо, тут і там відчувається дещо театральности. Краще написаної розповіді про любов до свого рідного міста я не зустрічав. Тут справді відчувається, що автор підходив до своїх новель уважно, перестудіював чи осмислив певні історичні і мистецькі матеріяли з його власною здібністю і філософським нахилом та талантом, вміло ними користується своїм погідним стилем розповіді. Мова його гарна, добірна, культурна, „львівська", але не штучна чи вишукана. Ось кілька прикладів: „Я хотів затримати в собі якнайбільше вражень зі свого міста, зафіксувати в пам'яті якнайбільше картин побаченого і, навіть, фізичних відчуттів: запахів городини з базару на Галицькій площі, запахів квітів на клумбах перед Оперовим театром, подув вітру на Високому Замку". „Я почав свистати; щось гарне, радісне. І коли став на горбі, теплий липневий вітерець шмигнув по щоках, шугнув під комір сорочки, вдарив чуприною в очі.

Переді мною лежало кохане, добре знане рідне гніздо. Таке велике, коли я був малим, — і таке мале й невимовно дороге, коли я став трохи більшим. А там, ліворуч, удалині застиг пишний Дністровий яр. Серединою виблискувала ріка, наче блакитний вуж. На широких полях, що спадали повільно до зеленого яру, сновигали людські постаті, з віддалі вони здавалися чорними мурахами. Серед золотих прямокутників збіж виростали симетричні ряди полукіпків". „На заході темніла пишна зелень лісів. А довкола хвилювалося золоте море, море збіжжя. В моїх вухах дзвеніла ясна пісня. Я приплющив очі: перед очима нотні знаки нової мелодії, незнаної, сильної. І це було диво — я вчув чарібний, м'який голос моєї скрипки. Тієї дорогої скрипки, що я її мусив кинути в Дністровому ярі, в морозну січневу ніч, перебігаючи на митарства в чужину. Я пізнав — це була пісня повернення, пісня землі і праці. Пісня віднайденої скрипки".

Книжку Іларіона Чолгана любитимуть львів'яни — і тут, в діяспорі, і там, в Україні, бо вона пригадуватиме їм дещо про їхню молодість та трудні і „дикі" часи німецької окупації України від 1941 до 1944 року та дещо про „імперію зла".

Висловлюючись про ширшу тематику чи зацікавлення автора книжки, можна сміливо сказати, що він має широкий діяпазон знань і почуттів, які вміє помистецькому описати. Тут хотілося б також сказати, що майже кожна новеля книжки — це неначе окремий твір, сценарій, з якого добрий фільмовий продуцент міг би створити фільмові епізоди для телевізії.

Я прочитав „Дванадцять львівських оповідань" Іларіона Чолгана з приємністю і зацікавленням. З нетерпеливістю чекатиму чергового нового твору!

Д-р Юліян Мовчан

ЛІКАРСЬКО–МЕДИЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

(За матеріялами газети „Народне Здоров'я")

I

Крім соціяльно-економічних та культурно-політичних новин в Україні, про які ми тут, на еміґрації, маємо змогу довідуватися з преси та телебачення, багато наших читачів напевне хотіли б знати, як там мається справа з лікарсько-медичною обслугою. Ніхто не може заперечити, що це також важлива ділянка. Бо ж відомо, що в „здоровому тілі — здоровий дух". Нема здоров'я — нема життя!.. Чи не так?

Ось перед нами вісім примірників „Народного Здоров'я" — медичної газети Українського Лікарського Товариства у Львові, яка виходить раз на місяць. Про що з неї можна довідатися?

У новорічному інтерв'ю, яке дав газеті Михайло Павловський, ректор Львівського Медичного Інституту і академік, читаємо:

„Ситуація в медицині України, на жаль, не поліпшується... Про це свідчать загрозливі демографічні показники захворювання та смертности населення. Не вистачає медикаментів, вкрай потрібної діягностичної апаратури, обладнання, білизни, перев'язочного і шиттєвого матеріялу... Погіршується епідеміологічна ситуація (туберкульоз, дифтерія, тифи тощо). Продовжується занечищення повітря, води, продуктів харчування, не кажучи вже про їх дефіцит та дорожнечу". Чому так сталося? На це Павловський дає таку відповідь:

„Інертність Верховної Ради, не спроможність Уряду та державних установ, некомпетентність керівників охорони здоров'я та їх перманентна „боротьба за владу" та необгрунтований амбіціонізм окремих керівників не сприяють виходу з кризи. Та не зважаючи на кризу, було б ще гірше, якби не самовіддана — буквально героїчна, але малооплачувана (в порівнянні з цивілізованими країнами) праця тисяч наших рядових лікарів, фельдшерів та інших медичних працівників, які не страйкують, але безвідмовно подають потрібну медичну допомогу хворим людям". (Число газети за грудень 1993 р.).

Його інтерв'ю доповнює голова УЛТ у Львові, заслужений лікар України Леонід Туркевич. В тому ж числі газети в інтерв'ю він сказав:

„І все ж, не зважаючи на все, я оцінив би стан здоров'я в Україні, зокрема, в Галичині, як не найгірший... Нашій медицині довелося взяти на себе також функції соціяльного захисту найнужденніших. Не секрет, що наші лікарні тепер перетворилися для багатьох пацієнтів у єдине місце притулку, де і народжують і де не дадуть замерзнути взимку. Але оскільки проблеми медицини невідривні від проблем суспільства, та наша перспектива головним чином пов'язана з виходом держави з кризи. Піднесеться економіка, розвинеться підприємство — тоді зміняться на краще також справи медицини".

Д-р Туркевич додав, що не зважаючи на різні труднощі, минулого року у Львові вдалося вилікувати не тільки сотні тяжко хворих людей, але також запропонувати і вдосконалити кілька нових метод операцій, опублікувати на Україні та за кордоном понад 100 наукових праць, взяти участь в кількох закордонних форумах і т. д.

Що їсти під час стресу?

Хоч у жодних словниках я не зміг знайти слова „стрес", але припускаю, що це слово має щось спільного із словом „струс", тобто, трясіння, зрушення, зворушення і т. д. А якщо йдеться про медицину, то це слово означає сильне нервове напруження чи зворушення, спричинене різними непередбаченими обставинами. В березневому числі „Народного Здоров'я" читачі можуть знайти допис „Що їсти в час стресів". В чому справа? А в тому, що норвезький вчений Олаф Лендстром, читаємо в тому дописі, вивчаючи вплив овочів на психіку людини, дійшов до такого висновку: салата розвиває музичні здібності, цибуля — логічне мислення, морква і шпінат — можуть спричинити меланхолію, а картопля діє на людину заспокійливо. З цього, мовляв, треба зробити висновок, що аби уникнути стресів, треба споживати картоплю, моркву і шпінат.

При цій нагоді хочу зазначити, що згідно з інформаціями, які були подані в американському журналі „Нюсвік" в числі з 26-го жовтня 1993 року, неврологічні студії виявили, що слухання музики Моцарта стимулює розумові здібності в людини — бодай тимчасово.

Сучасне лікування левкозу. Чи дійсно варто їхати на лікування за кордон?

Левкоз або левкемія — це серйозна недуга крови, при якій в організмі надмірно збільшується кількість левкоцитів, тобто білих кров'яних тілець. Покищо остаточно невідома причина виникнення цієї недуги, хоч відомо, що появляється вона в людей переважно молодо-го віку.

(Закінчення буде)

Володимир Жила

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

I

„Від Наукового Товариства ім. Шевченка до Українського Вільного Університету: матеріяли", міжнародна наукова конференція, Пряшів–Свидник, 12–15 червня 1991 року. Академія Наук України, Інститут Української Археографії. Київ, 1992. Сторінок 399.

„Від Наукового Товариства ім. Шевченка до Українського Вільного Університету" — книга матеріялів і дискусій міжнародної наукової конференції, що відбулася 12–15-го червня 1991 року в Пряшеві. У ній взяло участь понад 80 науковців з України, Росії, ЗСА, Канади, Німеччини, Франції, Югославії, Угорщини, Польщі та Чехо-Словаччини. Організаторами конференції були: Університет ім. П. Й. Шафарика у Кошицях, Український Вільний Університет в Мюнхені, Головна Рада Наукового Товариства ім. Шевченка в Ню Йорку, Асоціяція Україністів Словаччини, Рада Союзу Русинів-Українців ЧСФР у Пряшеві та Музей Української Культури у Свиднику. На конференції у 62 доповідях обговорено зусилля української інтеліґенції в її боротьбі за політичну рівноправність, національний суверенітет та самобутність українського народу протягом останніх ста років. Історично зусилля ці проходили в основному поза межами України на Заході, де тепер проживає понад два з половиною мільйони українців, які мають доступ до середніх і вищих шкіл та користуються власними культурними установами й громадськими організаціями.

Книга складається із вступної доповіді на пленарному засіданні конференції „Від Наукового Товариства ім. Шевченка до Українського Вільного Університету", що її прочитав голова Організаційного комітету конференції д-р Микола Мушинка, та чотирьох частин: „Володимир Михайлович Гнатюк (1871–1926)", „Наукове Товариство ім. Шевченка, Український Вільний Університет, чехо-словацька україністика, 1921–45 та вища освіта в українській діяспорі", „Чехо-словацька україністика післявоєнного періоду", „Карпатознавча тематика". У книгу включено: виїмки з дискусії, лист президентові ЧСФР Вацлаву Гавелові, заяву учасників пряшівської українознавчої конференції, адреси доповідачів та фотодокументи (16 повних сторінок).

А тепер коротко звернемо увагу на назву, під якою проходила конференція. На ній, як слушно ствердив М. Мушинка, організатори хотіли „до певної міри реабілітувати дві українські установи: НТШ та УВУ, ліквідованих радянською комуністичною владою і засуджених на довічне забуття". В той час, коли „між цими двома установами існувала генетична пов'язаність. НТШ від самих початків боролося за існування українського університету, спочатку у Львові, потім в інших містах України. Після Першої світової війни, коли робота НТШ з-за політичних причин занепала, виник УВУ, правда не у Львові і не в Україні, а у слов'янській Празі. Таким чином, довгорічна боротьба НТШ за заснування свого університету закінчилася хоча би частковим успіхом. УВУ перевзяв на себе цілий ряд функцій, які раніше виконувало НТШ, отже шлях „від НТШ до УВУ" є цілком закономірним та логічним, і конференція на таку тему вповні виправдана".

Цікаво відзначити, що конференція „Від НТШ до УВУ" була першою конференцією, на якій науковці України і Заходу мали можливість зустрітися, щоб обговорити питання, про які ще недавно не можна було навіть згадувати. Читаючи окремі доповіді, приходимо до висновку, що вчені різних країн досить легко знайшли на конференції спільну мову, а це тому, що вони користувалися реальними фактами, а не заздалегідь встановленими політичними вимогами. Конференція чітко показала, що, наприклад, „сучасна україністика в Чехо-Словаччині виникла не на голому місці, але має багаті традиції у міжвоєнному періоді".

В цілому конференція мала не лише суто наукове, але й важливе політичне значення, зокрема для русинів-українців Східньої Словаччини. Ця вітка нашого народу переживає нині, мабуть, найбільшу кризу у своїй історії. Радикальні зміни в її житті започаткувала чехо-словацька листопадова революція 1989 року. Криза охопила не лише Пряшівщину, але й Закарпатську Україну, Польщу та Югославію. Там протягом останнього часу „оживають тенденції творення окремого „русинського" народу з окремою „русинською" літературною мовою, народу, який нібито не має нічого спільного з українським народом". Конференція у свою чергу конкретними фактами, висловленими „устами найавторитетніших учених, довела наукову необґрунтованість таких тенденцій". „Учасники конференції ще раз підтвердили, що русини Пряшівщини (як і всього карпатського регіону) є складовою частиною українського народу, і що спроба творення нового „русинського" народу на антиукраїнській основі є лише перехідним етапом до повної словакізації (полонізації та русифікації) етнічної групи, яка протягом століть зберігала свою національну самобутність". Ці факти, до речі, було відзначено і в заключних документах-постановах конференції та в листі президентові ЧСФР Вацлаву Гавелові. Документи було опубліковано в чехо-словацькій і закордонній пресі.

Треба з болем у серці ствердити, що рецензована книга не дає повного образу конференції, бо не всі доповідачі надіслали свої доповіді, дехто обмежився лише до тез. Упорядник збірника в свою чергу не вніс жодних змін у тексти і подав їх так, як вони були надіслані авторами.

І так центральною темою першої частини є постать Володимира Гнатюка, змальована в різних аспектах — збирача і дослідника народних легенд, в подорожах на Пряшівщину, до Бачки в Югославії, дослідника Бойківщини, першого дослідника фолкльору українців Канади, у взаєминах з Ю. Жатковичем, в контексті українсько-угорських культурних зв'язків, у зв'язках з Німеччиною, у взаєминах з Самуелом Цамбелом тощо. У цій частині є також кілька доповідей, присвячених багатій архівній спадщині В. Гнатюка, зосередженій головним чином у Львові та Києві, а також цікава доповідь-інформація про Меморіяльний Музей В. Гнатюка в його рідному селі Велесневі на Тернопільщині. На окреме відзначення у цій частині заслуговують дві доповіді: перша — присвячена ролі В. Гнатюка в національному відродженні західньоукраїнських земель і друга — роля В. Гнатюка в літературному процесі Закарпаття.

(Закінчення буде)

ПЛАСТОВА ВАТРА

РІК XXVII ВЕРЕСЕНЬ 1994 Ч. 1 (149)

Ольга Кузьмович

„ВОВЧІЙ ТРОПІ" СПОВНИЛОСЯ 40 РОКІВ

У крутіжі подій, що плинуть безперервним руслом, у тісному зв'язку з відродженою Україною, що охопив усі ділянки нашого життя в ЗСА, забуваються тепер часто події та їхні річниці, які мали постійно вплив на наше вже довголітнє перебування на американській землі.

Добре отже, що найшлася група пластунів, які спільним зусиллям хочуть тепер пригадати українській громаді, а передусім численним поколінням вихованих у Пласті родин, що вже минуло 40 років від того часу, як малий гурт ентузіястів розвитку Українського Пласту в ЗСА зложений із пластунів-сеньйорів і приятелів Пласту — батьків пластової молоді рішився на ризиковний крок — купна великої оселі у стейті Ню Йорк, в місцевості Іст Четгем, в прегарній підгірській околиці, для ужитку, нашої молоді у літніх місяцях. Зібравши відповідну частину гроша на завдаток, літом 1952 року ця група під проводом бл. п. інж. Ореста Клюфаса та його помічників, усіх вже сьогодні померлих: інж. Володимира Сушкова, інж. Богдана Соболти та пл. сен. Ярослава Бойдуника і пл. сен. Михайла Юзенева закупили від власника посілості Франціса Чілзона, 350 акрів лісів та полонин і декілька будівель за суму 35,000 дол.

Багато праці, плянів та гроша треба було зужити, щоб пристособити посілість до таборування на ній пластової молоді. Вже після перших конечних робіт, які в більшості виконували пластуни та їхні приятелі у вільний від своїх зайнять час — добровільно і безкорисно — у 1953 році можна було на оселі перевести перші пластові табори.

А далі пішли рік за роком в безконечній черзі: розбудова, влаштування басейну

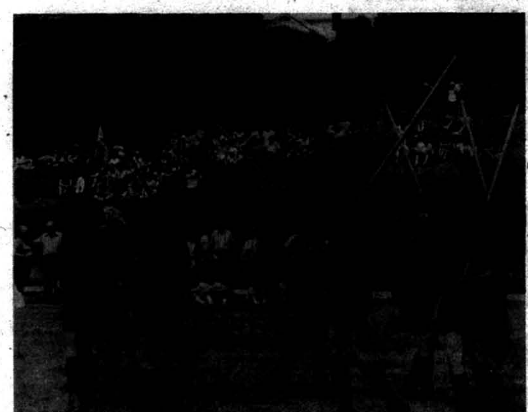
(Закінчення на стор. 5)

Вид з літака на оселю „Вовча Тропа"

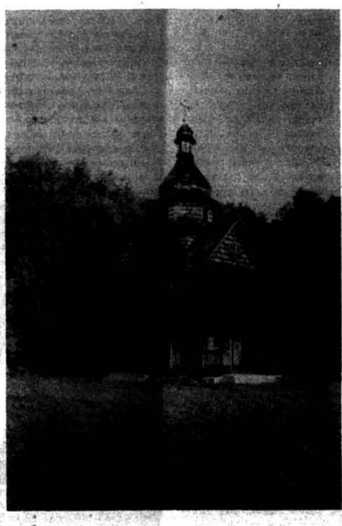
Свято Весни на „Вовчій Тропі" — 1956 рік

День Пластуна — юнаки вправляють із палицями

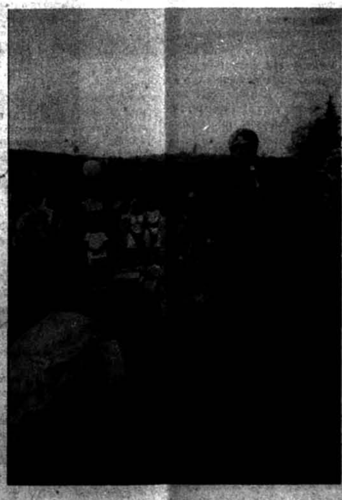
ЮМПЗ — 1982 р. — хороводи юначок

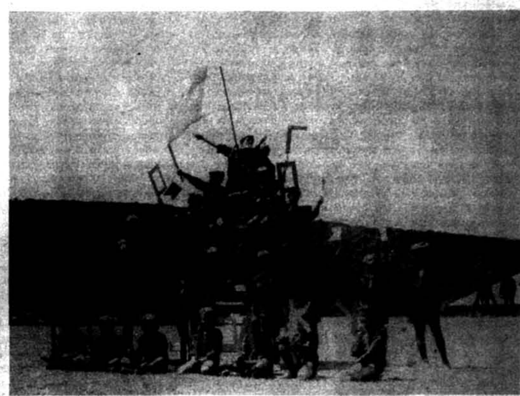
Каплиця на „Вовчій Тропі" збудована у 1969 році

Капелян УКЦ пл.сен. о. Богдан Смик причащає новачок

Голова КПС пл.сен. Ю. Савицький промовляє на посвяченні каменя пам'яті на „Вовчій Тропі" — липень 1994 р

День Пластуна — новаки виводять вправи.

ЮМПЗ — 1982.р. — хороводи новачок

ЮМПЗ — 1992 р. — Дефіляда новацтва перед почесними гостями

ЮМПЗ — 1992 р. — пластове новацтво вітає гостей

ВІСТІ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

Ч. 41 ВЕРЕСЕНЬ 1994 р.

В ПОШАНІ ДО ЧЛЕНСТВА

Створивши в 1976 році Український Музей в Ню Йорку, Союз Українок Америки вирішив поставити його на широку громадську базу, підтримуючи широкими колами членства, що проживає в різних стейтах ЗСА. Вже пізніше Управа Музею за допомогою членства та інших добродіїв створила Тривалий Фонд (Endowment Fund), відсотки з якого становлять важливу позицію в щорічному бюджеті Музею.

З повідомлень у пресі та щорічних звітів відомо, що не занедбував УМ також старань у здобутті дотацій для Музею від американських федеральних чи стейтових урядів та приватних фундацій і мав у цьому чималі успіхи. Але всім, хто слідкує за американським життям, відомо, що наявність і доступність американських доброчинних фондів залежна не тільки від економічних чи фінансових циклів, але також і від змінних політичних "вітрів" або тих чи інших хвилевих і навіть модних настроїв серед населення.

Тому роля членства дуже важлива для постійного розвитку УМ, для успішного служіння культурним потребам нашого українського суспільства та широкого американського суспільства. При цьому варто підкреслити, що і дотепер, всупереч економічним зиґзаґам в ЗСА, рівень жертвенности і підтримки членами Музею був напрочуд рівний і надійний. Важливим є і те, що допомога шляхом членських вкладок, прямих дарувань чи заповітних записів на Будівельний та Тривалий Фонди або на інші цілі і призначення, не вичерпують всієї допомоги членства Музею. Дуже важливою формою допомоги є дарування нашими членами творів образотворчого мистецтва, важливих і часом рідкісних фотографій чи інших архівної ватрости документів, вивезених з рідної хати зразків народної творчости.

Нерідко відомості, подані членами до нашої Адміністрації або до членів Управи про наявність перечислених предметів у ближчих чи навіть дуже віддалених місцевостях ЗСА, уможливлюють нам набути ці предмети як подарунки для Музею чи в окремих випадках - шляхом закупу. Для розбудови музейних колекцій це важливо, бо часом такі предмети є непроминальної вартости, а їхнє збереження в Музеї, дослідження і показ ширшому загалові виконує важливу функцію.

Крім музейних експонатів у бібліотеці УМ є чимала кількість вартісних книг і журналів з ділянки мистецтва та історії української культури, подарованих членами Музею. Деякі з цих видань труднодоступні у ЗСА, а тим часом вони потрібні для праці наших кураторів та інших працівників Музею.

Врешті, критичні завваги чи поради, зроблені під час відкриття чи відвідин виставок, в часі принагідних зустрічей чи кореспонденційним шляхом, є також важливою формою допомоги Музеєві, бо вона дає можливість Адміністрації та Управі користати з ідей і досвіду людей різних спеціяльностей і обдарувань. Цікавим і важливим є факт, що живуть наші члени у стейтах від Аляски до Фльориди і від Массачусетс до Каліфорнії. Такий географічний розподіл членства вказує передусім на те, що це є люди з настановою до органічної праці не тільки в середині своєї вужчої громади, а й поза нею. Інакше це кажучи, люди далекі від того, щоб використовувати ту чи іншу слабість українського суспільства для того, щоб відсунутися від нього. Навпаки, вони свідомо і охоче працюють для скріплення суспільства і для забезпечення йому надійного майбутнього. Ясно також, що мова тут про людей, які крім місцевих церковних чи громадських починів, бачать потребу і мають охоту виходити також поза льокальні проєкти і потреби та творити чи розбудовувати програми й установи, які не під силу окремій громаді чи одному реґіонові.

При участі і допомозі саме таких людей здійснено видання Енциклопедії українознавства, створено НТША, УВАН, українознавчу програму в Іллинойському університеті в Урбана-Шампейн, потужний центр українознавчих студій в Гарвардському університеті, а найновіше - розбудову програми таких же студій при Колумбійському університеті в Ню Йорку.

Наші відвідувачі з України, включно з особами, які займають високі посади, майже завжди розчаровуються, почувши, що наш Музей - недержавна установа, що він існує завдяки спільній праці і жертвенності його членства. Члени Управи й Адміністрації тим гордіші за склад і характер членства Музею. Разом з тим, сьогодні, коли в громаді проходять помітні демографічні зміни і в Музеї докладається багато зусиль для того, щоб врешті мати власне приміщення для розгорненої праці Музею, всі ми радо вітатимемо усіх нових молодших і старших членів, людей, які, щойно чи вже давніше прибули до ЗСА або ж тут народилися і проживають у стейтах Ореґон чи Вест Вірджінія, Ню Йорк чи Арізона, одним словом, усіх тих, хто готовий разом з нами примножувати спільні наші здобутки та "котити сонце вгору".

Осип Данко,
голова Управи Українського Музею

ЗОЛОТЕ ПОДІЛЛЯ

В Українському Музеї в Ню Йорку проходить від 19 червня ц.р. нова виставка під назвою „Борщів - народне мистецтво, побут та звичаї". Кожна виставка Українського Музею є подією у культурно - мистецькому житті української громади в Ню Йорку. Всі дотеперішні виставки були своєрідні і дуже вдало організовані. Та ця остання своїм чаром мистецьких експонатів, народних строїв і тканин перевищує дотеперішні музейні виставки народного мистецтва і перекликається з виставкою скарбів Трипільської культури, яка експонувалася в нашому Музеї. До того ж Трипільська культура сягала Збручем і Дністром до „Золотого Поділля". Магічні Трипільські мотиви розпису борщівських писанок підкреслюють цей зв'язок.

Виставка „Борщівщина: народне мистецтво, побут та звичаї".

Мій приятель Н.Б. оглядав зі мною виставку і був зачарований красою народного строю Борщівщини, вишивками, тканинами. Він сказав: „Тепер я знаю, чому картини Якова Гніздовського такі мистецько-елеґантні. Це вплив землі, де він народився. Ритм вишивальних взорів на рукавах і плечках (уставках) жіночих строїв - це немов графічні щедеври стилізованих мотивів Гніздовського."

Мій друг Н.Б. захоплювався кожним експонатом, тканинами, вишивками й мережками сорочок, подушок, запасками, що мов мініятюрні килими, весільними уборами на голову „молодої", штудерно закосиченими капелюхами парубків, намистами та китицями коралів у жінок і дівчат.

Н.Б. звернувся до мене: „Ти знаєш, що Борщівщина належала до Туреччини у 1672 до 1699 рр.? Дивись на чорні хустки, що закривають жіночі обличчя аж під уста, це мов *чадри*. Чоловічі смушкові шапки нагадують турецькі *фези*".

Дійсно, у гарно виданому каталозі куратор виставки Любов Волинець подає історію і географію цієї перли Поділля. Далі, ідуть розділи про побут, звичаї, обряди та опис народного одягу Борщівщини. Експонується багато речей з приватних збірок, а найбільше із колекції Музею. В тому числі велика кількість експонатів, подарованих Музеєві Гарасимом Маковським, який народився в селі Гермаківка, повіт Борщів. Мій приятель сказав: „Я приходитиму на цю виставку щотижня, доки вона триватиме. Народне мистецтво Борщівщини унікальне, може найкраще з усіх реґіонів України. Я тобі і всім раджу це зробити, хоч ти не з Борщівщини, а з діяспори".

„Як це так? - запротестував я. Та я з самого серця Борщівщини, з Івання над Збручем". „Не вірю,- сказав Н.Б.- Дивись, моє прізвище теж турецьке і *Бей* так як у тебе і в бабуні Якова Гніздовського". В.Н.Б.

Гість в УМ д-р Мирослав Сополіґа, директор Державного музею українсько руської культури в Свиднику, з працівниками УМ (зліва) О. Клименко, Х. Певною, Л. Гайдучок, адміністративним директором Д. Байко, та директором М. Шуст.

Гості забавляються підчас музейної весняної зустрічі - пікніку, якуй відбувся в черені ц.р. в городах манастиря св. Йосафата в Ґлен Ков, Н.Й.

КНЯЖИЙ ДАР НА КРАМНИЧКУ УМ

Стефанія Савчук це людина скромна, яка не любить і не бажає розголосу і тому не легко отримати від неї інформації про її справді княжий дар.

Але вона дає згоду подати про нього на сторінці Українського Музею тільки тому, що при цьому може згадати свого улюбленого покійного чоловіка, Стефана. Він був відомий в Ню Йорку підприємець та властитель крамниці, і щедро давав на різні українські цілі, ставлячи завжди на першому місці свою церкву.

Однак, як згадує С. Савчук, він часто перед своєю передчасною смертю говорив з нею і нагадував, що треба їм також конечно зложити відповідну лепту на розвій Українського Музею. Якось не довелося покійному Стефанові Савчукові узгіднити висоту датку та ціль перед смертю і тому це залишилося для рішення дружини.

Минулого року С. Савчук постановила задеклярувати дар у висоті 50,000 дол. на спорудження крамнички УМ в новому будинку, що має постати на 6-ій вулиці в Ню Йорку і відразу зложила як першу рату 6,000 дол. Крамничка, за її бажанням, має бути в пам'ять чоловіка, щоб не забути його щедрої руки, патріотизму і зрозуміння для розвою кильтури в ЗСА.

Розповідаючи нам зі зворушенням і пієтизмом про свого подруга життя, С. Савчук підкреслює, що також його бажанням було вивести сина-одинака на шлях допомоги людям. Це бажання вже сповнилося і д-р Ігор Савчук є широко відомий як лікар в Ню Йорку, а передусім, як постійний відвідувач України, де помагає у вишколі лікарів та в уживанні складних медичних засобів.

О.К.

НА ПІВДОРОЗІ ДО НАШОЇ МЕТИ

Коли Комітет збірки фондів на новий будинок Українського Музею розпочинав свою працю, економічна ситуація в країні нашого поселення та активне заанґажування діяспори в допомозі відродженню України не давали великих надій на успіх. Але ми під девізою Лесі Українки „Контра Спем Сперо!" енерґійно приступили до здійснення запланованої акції і за півтора року осягнули дуже добрі результати - на конті будівельного фонду маємо півтора мільйона долярів.

Завдячуємо за все Екзекутиві й Управі Музею під вмілим проводом енерґійного Тита Геврика, прихильній нам пресі - „Свободі," „Українському Тижневикові" та іншим Українським газетам і журналам, праці всіх членів Комітету збірки фондів, а передусім - і це найважливіше - жертвенності нашої громади. Але пам'ятаймо, що ми тільки на півдорозі до нашої мети!

Віримо, що і надалі наша громада усвідомлює загальну відповідальність за довершення розпочатої акції - побудови репрезентаційного Музею в Ню Йорку і буде нам активно і жертвенно допомагати. Закликаємо патріотів великого серця, наших молодих професіоналістів і підприємців, наші громадські організації стати фундаторами, меценатами нового музейного будинку, який має прекрасні, ще не закуплені ґалерії і кімнати, що чекають на своїх власників.

Згідно з візією, накресленою на загальних зборах членів Українського Музею, нашим незмінним бажанням у 1995 році залишається розпочати будівельні роботи.

Повні надії, віримо, що громада підтримає Український Музей і що з Божою поміччю святкування 20-ліття Музею у 1996 році відбудеться вже в новому, просторому приміщенні.

Анна Алиськевич,
голова Комітету збірки фондів на новий будинок Музею

УВАГА, УВАГА

В липні ц.р. появилася сторінка в „Свобод" з іменами жертводавців на Музейні цілі за 1993 рік. З початком наступного року повторимо таку листу жертводавців (датки понад 50 дол.) за 1994 рік.

• • • • •

Велика подорожуюча виставка Українського Музею „Українське народне мистецтво" відкриється 18 вересня, 1994 р. в Charles Sumner School Museum and Archives, 1201 17 St. NW у Вашінґтоні. Виставка триватиме два місяці

• • • • •

Цьогорічна музейна льотерія має цінні виграші: подорож вартістю 1000 дол., camcorder, 500 дол. готівки та інші. Розгривка відбудется в грудні. Прихід призначений на потреби Музею.

• • • • • •

У жовтні в Музеї почнуться курси традиційного українського народного мистецтва - курси вишивання і вироблення ґерданів. У грудні відбудуться практичні заняття, де учасники навчаться пекти українське різдвяне печиво і робити традиційні прикраси на ялинку.

Про точніші інформації слід телефонувати до Музею на число (212) 228-0110.

ПРИКЛАД ЖЕРТВЕННОСТИ І ПОШАНИ ДО СВОГО

Св. п. Ірина Чорній-Мельник

Інж. Євген Мельник

Український Музей сумує, що відійшла у вічність св. п. Ірина Чорній-Мельник. Будучи членкою від 1977 року, вона надзвичайно прихильно ставилася до Музею, цікавилася його працею, тішилась успіхами і разом із своїм чоловіком інж. Євгеном Мельником та донькою Лідією Хомою, щедро жертвувала на музейні потреби. До 1993 року пожертви Ірини та інж. Євгена Мельників становили 32,360 дол., а більша частина цієї суми була призначена на Тривалий Фонд імени інж. Євгена та Ірини Мельників. У світлу пам'ять дружини інж. Є. Мельник пожертвував у 1994 році ще 20,000 дол. до цього фонду.

Ірина Чорній-Мельник народилася у Львові, де закінчила гімназію СС Василіянок. Від молодих літ брала участь у громадському житті - у виховній ділянці. Завдяки старанням Євгена Мельника, який після гімназійної матури закінчив вищі торговельні курси і працював у видавництвах українських економічних і торговельних газет та журналів, молода Ірина дістала працю в адміністративній ділянці цих видавництв. З часом вони одружилися.

Бурхливі передвоєнні та воєнні часи наражували життя молодої родини на непевності та радикальні зміни, як це було у більшості українців в Галичині. По війні родина Мельників еміґрувала до Америки і поселилася в Ню Йорку, де Ірина закінчила курси книговедення в Фордгам університеті і дістала працю бухгальтерки в готелі Валдорф Асторія, а Євген Мельник працював у нюйоркській системі транспорту, закінчивши курси інженерів. Донька Лідія закінчила студії фармації і працює за фахом.

Інж. Євген та Ірина Мельники цікавилися справами нашої громади, постійно і щедро, морально та фінансово підтримували українські громадські культурні організації та їхні почини. Захоплюючись мистецтвом, св. п. І. Мельник турбувалася проблемами зберіганням скарбів української культурної спадщини в діяспорі, і тому праця Музею була для неї зрозумілою, а існування Музею в Ню Йорку необхідним. Особливо любила народне мистецтво і надзвичайно майстерно вишивала. В Музеї зберігаються особисті вишивки, подаровані св. п. Іриною Мельник, як па м'ять про здібну і зацікавлену в народній творчості людину.

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ НЕ БУДЕ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

В ПАМ'ЯТЬ ПРИЯТЕЛІВ

Від часу публікації останньої музейної сторінки в часописі „Свобода" відійшли у вічність особи, яких приязнь для Українського Музею в Ню Йорку була неоцінена. Музей існує і розвивається завдяки великій моральній і фінансовій підтримці своєї великої сім'ї - членів, друзів, приятелів, любителів українського мистецтва. Тому, з глибоким жалем і щирим смутком Український Музей вшановує пам'ять тих, яких вже нема між нами.

Св. п. Роман Гуглевич

Відомий громадський діяч, св. п. адвокат Роман Гуглевич, який відійшов у вічність наприкінці 1993 р. був тією цінною людиною, яка активно підтримувала Музей на всіх етапах його діяльности. Св. п. Роман Гуглевич був головою Об'єднаного Комітету Українсько-Американських Організацій Ню Йорку, головою кредитівки "Самопоміч" в Ню Йорку, а також займав інші відповідальні позиції в громадських організаціях. Не зважаючи на перевантаження цією працею, він віддавав свій час Музеєві і був головою Контрольної комісії при Управ Музею від 1986 до 1992 р. Людина високої особистої культури, він був дійовим і важливим чинником в розвитку громадського життя Ню Йорку. Св. п. Р. Гуглевич ставився з почуттям гідности і пошани до кожної людини, і був частиною тієї громадської сили, що допомагала і допомагає Музеєві рости і розвиватися.

Св. п. Володимир Папуга

З великим жалем прощали ми недавно добру людину, св. п. Володимира Папугу, який був щирим приятелем Українського Музею в Н.Й. Він шанував і поважав українську культуру і її спадщину, любив Музей і завжди був готовий допомогти йому. Він був необхідною людиною під час підготовок майже до всіх наших виставок. Св. п. В. Папуга мав різносторонні здібності до ручної праці, і в нього дійсно були "золоті руки". Він виконував столярську частину оформлення виставок. Вся його праця була майстерно виконана, надавала виставці професійного вигляду і підкреслювала красу експонатів.

Щедрість і прихильність до музейної справи виявлялася і у фінансовій допомові, яку отримував Музей від св. п. Володимира Папуги та його дружини Катерини.

Св. п. Михайло Черешньовський

20 липня 1994 р. в Ню Йорку на 83-му році закінчилося багатогранне життя обдарованого мистця - скульптора Михайла Черешньовського, творчість якого постійно черпала з цінних джерел української культури. Широковідомий своїми портретними та монументальними скульптурами великих людей України та декоративною різьбою в дереві, мистець також залишив у своєму спадку добрий приклад зі свого життя - високе служіння українському народові, його культурі та мистецтву. Св. п. М. Черешньовський був великим приятелем Музею від часу його заснування. Музей із вдячністю буде пам'ятати його допомогову діяльність - проведення курсів навчання різьби в дереві протягом кількох років, які були важливою частиною музейних освітніх програм. Участь мистця такого рівня була для УМ великою честю, а для учасників курсів унікальною можливістю познайомитись та працювати із надзвичайно талановитим скульптором.

В 1991 році УМ влаштував велику ретроспективну виставку творів мистця з нагоди його 80-ліття, на якій експонувалося 74 праці та видано двомовний каталог виставки. Після виставки маестро з дружиною Людмилою подарували деякі твори, які залишаться цінними експонатами в колекції Музею.

Св. п. М. Черешньовський залишиться назавжди в нашій пам'яті видатним мистцем нашого часу, продовжуючи жити в усіх своїх великих творах.

Адреса Музею: 203 Second Avenue, New York, N.Y. 10003
Тел: (212) 228-0110
Музей відкритий від середи до неділі включно від 1-ої до 5-ої год. по полудні

ВИДАЄ УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
Редакція: Марта Бачинська, Олена Клименко, Ольга Кузьмович, Марія Шуст, Роман Юревич
При комп'ютері: Дарія Байко

„Вовчій Тропі" сповнилося 40 років

(Закінчення зі стор. 3)

для молоді, їдальні, куренів, стежок, великої площі на спортові зайняття і постійні з'їзди пластунів на „Святах Весни", таборах, вишколах, зустрічах.

Скільки праці, енергії, перемін знає ця найбільша пластова оселя ніхто досі не списав, не зробив підсумків, не віддав належного тим усім, що довгими роками трудилися для неї.

Кульмінаційними точками її сорокалітнього життя були чотири великі пластові зустрічі із тисячами учасників, спершу лише із ЗСА і Канади, а відтак також із гостями-друзями з Німеччини, Англії, Австралії, Аргентини а в 1992 році вперше також з України.

Перша із цих зустрічей у 1962 році у 50-річчя Українського Пласту вже відбувалася на оселі, що її названо на підставі історії американських поселенців „Вовчою Тропою", бо колись у лісах роїлося від вовків. Назва прийнялася скоро і від того часу її загально вживають пластуни.

Але не лише ці зустрічі бачила наша „Вовча Тропа", не лише на них нав'язалося сотки дружб, а відтак пластових родин, але саме на ній мали нагоду пластуни вітати цілий ряд почесних гостей, як президента УНР д-ра Степана Витвицького, Основників Пласту д-ра Олександра Тисовського і проф. Северина Левицького — першого Начального Пластуна, Патріярха Йосифа Сліпого, єпископа УКЦ-мученика за церкву Миколу Величковського, ряд голов провідних українських організацій, останніх членів військових формацій із Першої світової війни — УСС-ів, а в останніх роках сина генерала УПА — Юрія Шухевича, та інших дорогих гостей з України. Там на цій „Вовчій Тропі" відбулося також святочне передання пластової ідеї в Україну літом 1991 року.

Безчисленні були події цих минулих 40 років і безчисленні, просто надлюдські були зусилля усіх тих, що вкладали стільки сил і праці для підготовки оселі, щоб гідно зустріти на ній своїх гостей і щоб пластова молодь її любила, постійно її відвідувала і переживала там найкращі хвилини своєї молодости .

Час прийшов зробити підсумки, зупинитися сьогодні на хвилину і призадуматися над тим, яким скарбом стала для усіх пластунів ця прегарна оселя, та скільки дрібних, невидних жемчугів захованих у її історії.

Про це забуваємо усі і про це рідко згадуємо, чи говоримо. Але саме тепер слід привернути цю історію тим, що її пережили і тим, які знають лише з оповідання про цей важливий відтинок життя української громади тут — споминами, світлинами, фільмами і пошаною для тої горстки осіб, що їм „Вовчу Тропу" завдячуємо.

Замість дорогоцінного каменя повстав на „Вовчій Тропі" трівкий, сірий камінь в пам'ять цих піонерів Пласту, що рзпочали розбудовувати „клаптик України"", і для нього довгими роками давали все, що мали найкращого. 24-го липня в пластовому родинному гурті цей „камінь пам'яті" посвятили пластові капеляни, а присутні три покоління пластунів віддали честь знаним і незнаним приятелям пластової молоді. Управа пластової оселі „Вовча Тропа" випустила відповідну пропам'ятну книгу, а завершенням цих відзначувань є зустріч-бенефіс в дні 24-го вересня із відповідною програмою в Рамада Інн в Іст Ганновер, Н.Дж.

„Вовчій Тропі" завершилося 40 років пластування — але ця оселя мусить жити і кипіти молодечим життям так довго, як довго існуватиме пластова організація і як довго будуть все нові ряди таких пластових ентузіястів як ці, що були колись і досі є в Пласті.

Господь одне забирає, але друге дає...

(Закінчення зі стор. 3)

...

слова вночі приходять як солдати,
і забирають душу під арешт.
Поезія найкращий мій щоденник
і найтепліший спогад про людей..."

* * *

„Дайте мені книжечку з віршами Віки", — просить майже сліпий Ярослав Кльоц, прощаючись з нами в редакції „Свободи".

Ярослав пішов із книжечками усміхнений, що їх має і досі напевно їх вичитує, як не сам, притулюючи друк до самих очей, тоді із поміччю матері.

„Свобода" писала про приїзд Ярослава до ЗСА на операцію очей і рятування зору із вродженої катаракти та невластивого лікування в Україні. Під опікою неоціненого д-ра Василя Селезінки відбулося лікування, яке хоча не багато могло врятувати із ушкодженого зору, але при помочі спеціяльного апарату, що його подарував д-р Томас Поттер, Ярослав зможе тепер краще читати і писати, а це для нього найважніше.

Бог в заміну за сліпоту обдарував його аж двома талантами — він компонує, грає на фортепіяні і на скрипці та записує, Як може, свої композиції на магнітофоні. А поруч із улюбленою музикою („Як мене щось вразить — сяду до фортепіяну і граю..."), Ярослав пише поезії та навіть статті. Дещо із цієї його творчости вдається дістати від нього в часі зустрічі та коли читаємо опісля ці вірші, але і статті — як ось, „Такого не може бути!" на тему голоду, то видається неможливим, що це писав 12-літний хлопчина.

Однак так воно є, і Ярослав вже став лавреатом літературної нагороди „Смолоскипу", здобув перше місце на фестивалі музики для дітей-інвалідів і нагороду у формі піяно, на якому тепер може вигравати до схочу і компонував. Скрипку дістав від д-ра Зенона Матківського, який напевно так, як кожний, мусить з подивом слухати слів Ярослава та його зрілих і повних оптимізму думок, що не опускають його як і цей усміх на обличчі .

— „Ви маєте молодий голос" — каже Ярослав мені при зустрічі — „ Я чув вас на стрічці, а там голос був інакший". Це мати навчила Ярослава від маленького все відрізняти при помочі слуху, орієнтуватися, порушатися свобідно. Вона — його „ангел-хоронитель", як для Віки — її мати. Обі ці матері посвятили себе своїм виїмковим дітям, яким Бог дав в заміну за каліцтво і недугу стільки таланту.

Мати Ярослава була журналісткою, як і батько, що помер у тюрмі як одна із останніх жертв совєтського режиму в 1994 році. Синові було тоді три роки і мати стверджує: „Один жаль минув, а цей жаль є далі щоденно..." Не кінчається він і тут в ЗСА, куди приїхали вони завдяки організації „Сиротинець", щоб рятувати зір Ярослава. Повертаються до рідного Сквира в Київській області з кращими окулярами, побільшаючим апаратом і надією, що може ще прийде можливість поправи — бож тепер Ярослав бачить лише на три відсотки...

А Ярослав мріє про написання опери, про дальшу працю композитора і письменника, і аж мороз іде поза шкуру, як слухаю його розумного, дозрілого над вік, голосного думання. Він глядить на вас, але і не на вас хворими очима і усміхається відважно, як його мати.

„Ми з мамою в церкві. Ікони мовчать,
Лиш дивляться пильно у душу.
Чи праведно мислю, чи так я живу —
Спитати я сам себе мушу.
Прожити я хочу як Бог заповів.
Молюсь ставши під образами..."

Незнані є Господні бажання, але чомусь здається, що у цих двоє незрівняних дітей, що їх видала київська земля, їм не треба навіть молитись, як хоче Ярослав Кльоц, бо вони, дістали від Нього великі вже неоцінені дари.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

КИЇВ. — Київський літературний журнал „Ренесанс" — одне з багатьох мистецьких видань, що з'явилося останнім часом, та небагатьом з них вдалося вижити в умовах кризи. „Ренесанс" у цьому списку — приємний вийняток. Вийшов друком вже шостий номер, і в цьому заслуга його засновника і редактора Віктора Шлапака. У складі редколегії журналу — видатний київський поет Леонід Вишеславський. У приміщенні будинку Спілки Письменників України відбулася презентація шостого номеру „Ревесансу", на якій разом із відомими вже українськими поетами свої вірші читали й молоді поети, твори яких вперше надруковані в журналі.

КИЇВ. — Організаційний комітет, який готується провести 24-го вересня наукову конференцію „Мова державна — мова офіційна", провів зустріч з науковцями, депутатами України, письменниками, журналістами. Депутат Верховної Ради Павло Мовчан висловив тривогу з приводу того, що в Україні почалося „вимивання національно свідомих кадрів з усіх ланок влади". Його підтримав голова Ради Спілки Письменників України Юрій Мушкетик, який нагадав, що закон про мови був ухвалений в умовах тиску компартійних структур з боку Москви. Ставити сьогодні питання про офіційну мову, на думку письменника, є абсурдом, це стає політикою. Мушкетик також вважає недоцільним зняття Івана Дзюби з посади Міністра Культури.

ЛЬВІВ. — Тут 14-го вересня грибами отруїлося 29 осіб, з них кілька вже померли. Серед потерпілих — цілі родини. Переважне число потерпілих збирали гриби в околицях Львова. Отруєння спричинили їстивні гриби зібрані в екологічно забрудненій зоні.

ОДЕСА. — Тут введено в дію цифрову автоматичну телефонічну станцію, презентація якої відбулася 15-го вересня. Це вже 10-та в Україні міжміська телефонічна станція. Вона створена на підставі угоди між українсько-американсько-голляндсько-німецьким закритим акціонерним товариством „УТЕЛ" та одеським обласним підприємством зв'язку. Частину обладнання паралельно з німецькою фірмою „Сіменс" виготовляли підприємства зв'язку України. Об'єм введеної станції — 270 міжміських каналів для прямого получення.

ПОВІДОМЛЕННЯ АРХІВНОГО КОМІТЕТУ УНР

в Оттаві
з приводу передчасної смерти 8-го вересня ц.р.

АННИ ОБОРОНІВ-ГЕНДЕРСОН
1953 — 1994

Після важкої недуги на 41-му році життя відійшла у вічність в Монтреалі дочка Тані Носко-Оборонів, і внучка видатного українського художника Петра Носка (помер 1976), залишаючи МУЖА, ДВОЄ МАЛОЛІТНІХ ДІТЕЙ, МАТІР І БЛИЗЬКУ РОДИНУ.

Після студій мистецтва на університеті в неї зросло зацікавлення трипільською культурою України. Завдяки настирливій праці вона скомплетувала унікальну музейно-архівну збірку трипільської культури, якої долю вирішить її родина і спадкоємці.

Доцінюючи успіх Анни Оборонів-Гендерсон, Президія УММАН в 1984 році наділила її почесною грамотою УММАН.

Через Президію УММАН Анна сконтактувалася з видатними фахівцями в Україні (П. Толочко, Ю. Брайчевський, Яр. Дзира, й інші) і від них дістала ксероксові матеріяли про Трипілля, написала кілька статтей. Думала вона про продовження студій, завершення їх „трипільським" докторатом у найближчих роках. Хоч через хворобу цей задум не вдалося здійснити, в Оттаві (Національний музей мистецтва, Оттавський університет-бібліотека Морісій й інші) зберігаються згадані матеріяли, а Управа Архівного Комітету УНР зацікавлена збірками покійної Анни.

...

В прикру хвилину відходу у вічність АННИ ОБОРОНІВ-ГЕНДЕРСОН висловлюємо всій родині і приятелям покійної найщиріші співчуття.

Яр. Рудницький
від Архівів УНР
в діяспорі

М. Світуха
за Архівний Комітет УНР
в Оттаві

УПРАВА ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ УНСОЮЗУ
Філядельфійської Округи
ділиться сумною вісткою з членами Союзу, Управами відділів Округи, що з волі Всевишнього Господа в суботу, 17-го вересня 1994 р. відійшов у вічність

бл.п.

АНДРІЙ КУШНІР

Довголітній секретар 83-го Відділу „Товариства ім. Івана Франка". В Управі Округи був довголітнім членом і організаційним референтом. Покійний був рівночасно активним членом багатьох суспільно-громадських установ та довголітнім касиром 6-го Відділу ООЧСУ.

ПАНАХИДУ відслужено у вівторок, 20-го вересня, 1994 р. в похоронному заведенні Насевичів.

ПОХОРОННІ відправи в середу, 21-го вересня о год. 9-ій ранку з похоронного заведення до Катедри Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії при 816 Н. Френклін вул., де о год. 10-ій ранку відслужено Заупокійну Богослужбу, а опісля тлінні останки покійного зложено на цвинтарі Пресвятої Діви Марії у Факс Чейсі, Па.

Покійний залишив у глибокому смутку:
дружину — ФАВРОНІЮ
синів — ІВАНА
і ВАСИЛЯ з родинами
п'ятьох — ВНУКІВ
брата — ВОЛОДИМИРА з родиною в Україні

Дружині Фавронії і синам Іванові і Василеві з родинами, найщиріші співчуття висловлює

УПРАВА ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ

Допоможіть збудувати церкву!

Дорогі наші брати і сестри далекої діяспори!

Звертається до Вас громада села Саджавка Надвірнянського району з просьбою-благанням про допомогу в побудові української греко-католицької церкви. В нашому селі є церква, але нечесні люди загородили нам дорогу до неї. Так уже чотири роки греко-католицька громада змушена відправляти Богослуження на дворі біля каплиці.

Церкву не збираються повертати нам, не дозволяють на позачержове Боголуження, наближається п'ята зима, тому наша громада приступила до будівництва власної церкви. Просимо усіх людей доброї волі — допоможіть нам у цьому благородному почині. Знаємо, що українські громади діяспори обтяжені різними збірками-пожертвами, але без вашої допомоги ми не всилі докінчити будову Божого храму. Імена усіх жертодавців будуть записані в пропам'ятній книзі, а жертодавці більшої грошової суми — на пропам'ятній плиті. Пожертви просимо висилати на подані адреси:

Україна: Село Саджавка, вул. Руднєва 32, Надвірнянський район, Івано-Франківська область.

Канада: M. Serveniuk, 5 Minden Crt., Toronto, Ont., Canada, M8Y 1Y3; tel.: (416) 231-5925.

Америка: Ivan Torous, 5 Mahaney Ave., Auburn, N.Y. 13021; tel.: (315) 252-7807.

о. Василь Ткачук,
парох церкви Покрови
Пресвятої Богородиці.

В глибокій тузі ділимося сумною вісткою з членами родини, приятелями і знайомими, що в суботу, 17-го вересня 1994 р. з волі Всевишнього відійшов у Вічність на 72-му році життя наш найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДУНЬО

бл.п.

АНДРІЙ КУШНІР

ПАНАХИДУ за покійного відслужено у вівторок, 20-го вересня 1994 р. в похоронному заведенні Насевичів.

ПОХОРОННІ відправи: відслужено Заупокійну Богослужбу в Катедрі Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії при 816 Н. Френклін вулиці, а опісля в середу, 21-го вересня, 1994 р., покійного похоронено на українському цвинтарі Пресвятої Діви Марії у Факс Чейсі, Філядельфія, Па.

В горю:
дружина — ФАВРОНІЯ
сини — ІВАН
і ВАСИЛЬ з родинами
брат — ВОЛОДИМИРА з родиною в Україні.

УПРАВА 83-го ВІДДІЛУ УНСОЮЗУ

Товариства ім. Івана Франка у Філядельфії, Па.
ділиться сумною вісткою
з членами, що в суботу, 17-го вересня 1994 року на 72-му році свого трудолюбивого життя відійшов у вічність

бл.п.

АНДРІЙ КУШНІР

Колишній довголітній секретар нашого Відділу.

ПАНАХИДУ відслужено у вівторок, 20-го вересня, 1994 р. в похоронному заведенні родини Насевичів.

ПОХОРОННІ відправи в середу, 21-го вересня о год. 9-ій рано з похоронного заведення до Катедри Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії при 816 Н. Френклін вул. де о год. 10-ій рано відслужено Заупокійну Богослужбу, а після похоронено покійного на українському цвинтарі Пресвятої Діви Марії на Факс Чейсі, Філядельфії, Па.

Горем опечаленій дружині ФАВРОНІЇ синам ІВАНОВІ І ВАСИЛЕВІ з родинами висловлюємо найщиріші наші співчуття.

Александра Мисак
голова

Степан Гавриш
секретар

Ділимося сумною і болючою вісткою, що в понеділок, 19-го вересня 1994 р. несподівано відійшов у вічність наш найдорожчий
СИН, БРАТ І ВУЙКО

бл.п.

ВАСИЛЬ МАЦЯХ

учитель „Діксон Гайскул" в Джерзі Ситі, Н.Дж.

ПОХОРОННІ відправи відбулися 21-го вересня о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні „Ріотто".

ПОМИНАЛЬНА Служба Божа, 22-го вересня, о год. 10-ій в католицькій церкві св. Петра і Павла в Джерзі Ситі, Н.Дж., опісля тіло буде перевезене на цвинтар „Святого хреста" в Норт Арлінгтон, Н.Дж.

Залишив у глибокому смутку:
маму — МАРІЮ МАЦЯХ
сестри — СТЕФАНІЮ
ПАРАСКВІЮ РАЙДЕР з мужем ВІЛСОНОМ і дітьми МАРІЙКОЮ і ВІЛСОНОМ
та близьку і дальшу родину і знайомих в ЗСА, Канаді та Україні.

Свято незалежности України в Кергонксоні

(Г.В.Й.) Українська громада Кергонкстону і околиці гідно відсвяткувала третю річницю постання Української Держави. В неділю, 21-го серпня 1994 року, українська греко-католицька церква Пресвятої Трійці була виповнена по береги. Отець-парох Володимир Заяць відправив урочисту Літургію і виголосив відповідну патріотичну проповідь, після чого о. Заяць і о. Іван Куліш, настоятель місцевої української православної церкви св. Володимира, правили Молебень до Пресвятої Богородиці в намірені українського народу, під час якого представники Об'єднання колишніх вояків-українців Америки тримали серед церквки прапор Буковинського Куреня.

Після Молебня зібралася численна публіка в церковній залі, де відбувся величавий концерт. Голова місцевого Відділу Української Американської Координаційної Ради д-р Олег Волянський, — він же дириґент місцевого хору „Золотий гомін", відкриваючи програму, привітав трьох священиків та всіх присутніх і попросив Євгенію Рубчак, секретарку Кергонксонського відділу Фонду Допомоги Україні, представити прелегентку-гостю ред. Любов Дмитришин-Часто з Джерзі Ситі.

Любов Дмитришин-Часто — головна редакторка дитячого журналу „Веселка", авторка прозових книжок, дитяча поетеса і письменниця, під псевдо Оксана Крушельницька, член Спілки Письменників України, президент Виданичої Фундації, „Юкреніян Бук" — Українська Книга, — народилася в селі Крушельниця, Львівської области, що в Карпатах, на Бойківщині; студіювала журналістику у Львівському Державному університеті імени Івана Франка, працювала в обласній газеті „Закарпатська Правда" в Ужгороді. В Америці ред. Л. Дмитришин-Часто проживає з родиною від 1990 року. Родина Часто має три доні — Еріку, Ларису і Любу.

У своїй знаменитій доповіді ред. Л. Дмитришин-Часто змалювала з подиву гідним розумінням події останніх років в Україні, кінчаючи доповідь оптимістичною нотою, хоч попередньо в її глибокій аналізі не бракувало ноток гіркого докору у бік не одного керманича в Україні. Її півгодинна доповідь зібрала заслужені захоплені оплески від двохсот слухачів, що після доповіді ще довго обговорювали кинуті прелегенткою золоті і слушні думки.

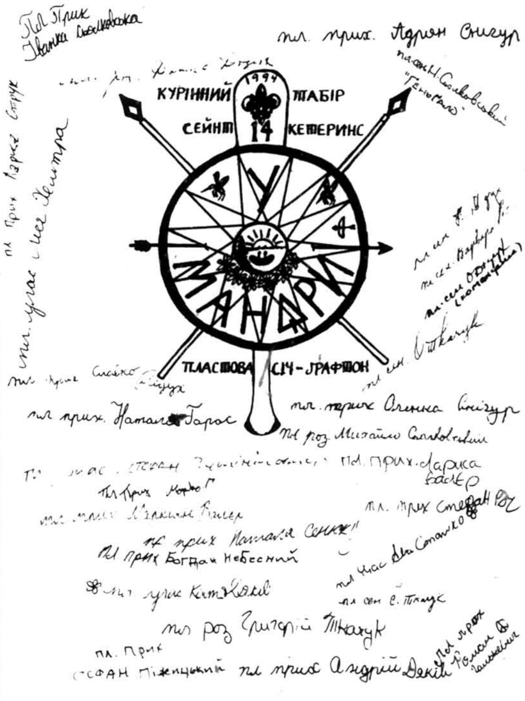
Місцевий хор „Золотий Гомін" виступив двічі в концерті, відспівавши кілька патріотичних пісень: „За Тебе, Україно", слова Василя Щурата, музика Станислава Людкевича; „За Рідний Край", слова і музика Романа Купчинського; „Вкраїно-Мати", слова Спиридона Черкасенка, музика Кирила Стеценка, та „Живи, Україно", слова О. Олеся, музика М. Гайворонського, закінчуючи свято українським Славнем.

В програмі виступили наші місцеві декляматори — дир. Микола Василик і Євгенія Рубчак, і їх виступ з віршами заля схвалила голосними оплесками. Євгенія Рубчак прочитала нею уложений монтаж віршів, відповідних для нагоди свята, — Лева Пилипенка, Галини Сухомлин, Зої Когут і Дмитра Павличка, а Микола Василик, голова місцевого відділу Українського Конґресового Комітету Америки, віддеклямував вірш Олександра Олеся „В Роковини Проголошення Самостійности України".

Пальма першенства за деклямацію належала, однак, молоденькому Русланові, учневі Школи Українознавства, який нещодавно прибув з родиною з України. Його сама премила поява, гучний голосок, повний експресії і віри в голошені слова, бездоганна рідна мова сколихнула залею. Руслан Бень зібрав оваційні оплеску за вірш Євгена Кременка „Живий Ланцюг".

Гаряче очікуваним для слухачів був виступ співачки з Канади — ЗСА — України, сопрано ЛІлеї Волянської, що недавно повернулася до Америки після чотирирічного перебування в Україні на стажуванні, де вона співала в Київській Опері та на найбільш репрезентативних сценах столиці й багатьох міст України, в радіо й телевізії. Фортепіяновий супровід дав піяніст-віртуоз, музиколог і блискучий акомпаньятор д-р Тарас Філенко, котрий приїхав півроку тому з Києва як стипендіят Фулбрайта до Ратґерс університету. Лілея Волянська співала молитву „Алилуя", музика Ігоря Соневицького; пісню „Синя Чічка", слова Лева і Богдана Лепких, музика Михайла Гайворонського; та композицію „Любіть Україну", слова Володимира Сосюри, музика Миколи Фоменка, зачаровуючи зібраних у залі своїм красним голосом, глибиною інтерпретації співаних речей і своєю гарною появою, тож публіка ентузіястично вимагала наддатків, що їх, проте, не було, з огляду на брак часу. В артистичній біографії співачки є цікавий момент, що в'яжеться із датою української самостійности. Кажуть, що треба бути у відповідному місці у відповідний (слушний) час. Так сталося і нашій Лілеї. 16-го липня, коли на Площі Перемоги в Києві три роки тому проголошували суверенність країни, треба було співати „Ще не вмерла Україна" — національний гимн, якого тоді ще в Україні загально не вміли співати. На щастя для організаторів тієї великої імпрези, Лілея Волянська була близько трибуни і її, оголосивши, що тут є „Канадська українська-співачка, яка знає співати Український Гимн", попросили на трибуну. Успіх був незвичайний. Започаткований Лілеєю гимн швидко підхопили інші учасники того торжества, і Київ, вперше після кількадесятк років большевицької заборони співати наш Славень, через голосники був охоплений надхненним співом гимну, що стверджував: „Ще не вмерла і не вмре".

Так і цього дня. Відспіванням українського національного гимну і подякою для учасників, що її висловив Микола Василик, закінчено це пам'ятне свято. І присутні кергонксонці та елленвільці тієї неділі раділи з того, що ми тепер маємо український День Незалежности так, як і Америка, влітку, а не зимним січнем, як то було ще донедавна. Будемо вірити і надіятися, що так, як і ЗСА, Україна дочекається святкувати і десятиліття, і півстоліття, і століття, і двістіліття, і далі, і далі у самостійності, у свободі і в щасті.

ПОВІДОМЛЕННЯ для Членів 297-го Відділу

З днем 1-го жовтня 1994 року 297-ий Відділ злучився з Відділом 63-им, якого секретарем є

МИХАЙЛО ТУРКО

Просимо членів 297 Відділу звертатися у всіх справах плачення вкладок та забезпечення до секретаря 63-го Відділу на адресу:

MICHAEL TURKO
1339 6th Avenue, Ford City, PA 16226
Tel. (412) 763-7034

ПОВІДОМЛЕННЯ для членів 76-го Відділу УНСоюзу У Нюарку, Н.Дж.

З днем 1-го жовтня 1994-го року обов'язки секретаря 76-го Відділу переправ новий секретар

АНДРІЙ ВОРОБЕЦЬ

Просимо членів звертатися у всіх справах членства та забезпечення в УНСоюзі і вплачування вкладки на адресу

Mr. Andre Worobec
9 Bayard Place, Newark, N.J. 07106
Tel. (201) 451-2200 or (201) 373-8357

ПОВІДОМЛЕННЯ для членів 333-го Відділу УНСоюзу у Бервик, ПА.

З днем 1-го жовтня 1994 року обов'язки секретаря 333-го Відділу перебрав новий секретар

ДЕБРА ГОЛТЕР

Просимо членів звертатися у всіх справах членства та забезпечення в УНСоюзі і вплачувати вкладки на адресу

Ms. Deborah Holter
1162 Ferris Avenue, Berwick, PA 18603
Tel. (717) 752-6882

ПОВІДОМЛЕННЯ для членів 427-го Відділу УНСоюзу у Ст. Кетеринс, Онт.

З днем 15-го вересня 1994-го року обов'язки секретаря 427-го Відділу перебрала нова секретарка

МАРІЯ ДОЛІШНА.

Просимо членів звертатися у всіх справах членства та забезпечення в УНСоюзі і вплачувати вкладки на адресу

Mrs. Mary Doliszny
182 Woodside Dr., St. Catherines, Ont. L2T 1X6
Tel. (905) 935-7779 or (905) 684-5127